

**Síla lásky mocnější než bezbožný šíp zuřivosti,
královská koruna zářící v kimmerijských temnotách,¹
kterou kdysi dostal Patrophilus,² nejmladší syn,
od otcova bezduchého srdce**

a nyní ji na divadle znovu předvádí³
ušlechtilá mládež nejvyšší gramatikální třídy
gymnázia Tovařystva Ježíšova v Uherském Hradišti
třicátého dne měsíce června roku 1731.

NÁMĚT

Kimmerijský král Parysades měl tři syny a každý z nich se po otcově smrti toužil zmocnit vlády. Vybrali si za rozhodčího Ariopharna, krále Thrákie. Ten dal otcovu mrtvolu vykopat z hrobu, přivázat ke stromu a rozhodnutí svěřil luku: za králova nástupce měl být určen ten, kdo lépe zasáhne otcovo srdce. První dva synové minuli zároveň srdce i trůn, zatímco nejmladšímu se bezbožný čin starších bratrů protivil. Proto ho Ariopharnes ozdobil královským diadémem a tak potvrdil, že síla lásky je mocnější. Diodóros Siculus, kniha 20.

PŘEDEHRA

1. DĚJSTVÍ

1. SCÉNA

Osoby: Philetes,⁴ Levindus, pážata.

Philetes: Moci zvelebovat po celé zemi vládcovo
slavné jméno, vznešenou září slávy, kterou hlásná trouba
slavné pověsti roznáší skrz ústa všech národů;
potrásat hrozivě žezlem nad šijemi ostatních,
5 dávat poddaným zákony, jako hlava království
vládnout lidem, vidět, jak před vládcem v paláci⁵
poklekají zástupy a uctívají stupně trůnu
poníženým polibkem, to je šťastná pocta.
Pokolení králů je pozemskému světu tím,

¹ Kimmerijci byli považováni za národ, který žije na nejzazším západě, proto nezná sluneční svit a je stále obklopen temnotou.

² *Patrophilus* – jméno odvozené z řec. *patér* – otec a řec. *filó* – miluji.

³ Lat. *adumbrat*, doslova „nastiňuje“.

⁴ *Philetes* – zřejmě varianta jména *Philautes*, jméno související snad s řec. *filautos* – milující jen sám sebe, sobecký.

⁵ Lat. *tholus, i, m.* – klenba, kupole, metonymicky „budova s kopulí“.

- 10 čím je hvězdnému nebi krása slunce;⁶
 král je pozemským bohem, zaujímá přední místo ve slávě.
 A tuto poctu, největší ze všech, má získat Elpistus?⁷
 Jen on se má pyšnit nachovým pláštěm, sedět vysoko
 na slavném trůnu a nosit zářivé odznaky královské hodnosti?
- 15 Elpistus? Ten, kdo je ostudou rodiny, má třímat
 otěže vlády? Ten, kdo je hanbou vznešeného rodu,
 má poskvřnit královský trůn? Jakže?
 Já tedy mám truchlit nad nepříznivým obratem štěstí?
 Mám otevřít dveře neblahého osudu a nechat se pohrbít
- 20 v hrozných stínech? A jediný Elpistus se má vychloubat
 vznešeným leskem své blaženosti, být ozářený
 světlem moci? Já mám být předmětem urážek lidu,
 žertů celého světa? Budu vystaven posměchu hvězd,
 bezectné potupě podsvětí?⁸ Kdo by tohle snesl? Já?
- 25 Proti tomu se staví čest slavného jména, které jsem zdědil,
 a i já sám se tomu vzpírám. Šírá mě hrozný vztek,
 který se neutiší dříve, dokud nedosednu na otcův trůn.
 Ztratím snad žezlo proto, že mě příroda
 nešťastně dala otcí až jako druhého syna?
- 30 To ne! Šťastná loďka mě doveze do přístavu
 slavného údělu, sevřu v ruce žezlo.
 Pokud zákon povolává k převzetí žezla jen prvního syna,
 je to nespravedlivý zákon a zaslouží si, aby ho pohrbila závist
 žárlivého bratra. Rozhněvaná duše mě unáší tam,
- 35 kam mi Štěstěna brání vstoupit; tam mě donese má udatnost.
 Aby se však Philetas směl bezpečně těšit
 z otěží vlády, je třeba skrýt běsnění
 planoucího hněvu. Mám v úmyslu vystoupit na trůn
 pomocí úskoku a s chutí obehraji Elpista lstí.
- 40 Úklad usnadňuje králi cestu k žezlu.
 Jen ten, kdo se umí přetvařovat, je hoden
 nosit korunu. Vymyslel jsem lstivý plán!
 Ten, který si na poctu jen hraje, ta ostuda království
 nikdy nevystoupí na vysoký trůn slávy.
- 45 Zařídí to tento vzácný prsten.

Pospěš, Levinde! Rychle uháněj
 do Elpistova domu, dones mu ode mě jako dar

⁶ Lat. *Phoebus*, *i. m.* – přízvisko Apollóna, zde v obecném významu „slunce“.

⁷ *Elpistus* – jméno odvozené z řec. *elpis* – naděje.

⁸ Lat. *Styx*, *Stygis*, *f.* – řeka v podsvětí, metonymicky „podsvětí, peklo“.

tento prsten, důkaz předstírané lásky a známku
zdánlivé náklonnosti, a popřej bratrovi,
aby až dosedne na vysoký a slavný kimmerijský
trůn, trvaly dny jeho vlády věčně.

Levindus: Příkazy svého krále na jeho pokyn splním.
Philetes: Lest se vydaří, příznivý osud se opře do mých plachet
a šťastný vítr⁹ mě poveze k přístavu slávy.

Pážata: Ať Štěstěna doveze vládce ke královskému trůnu!

2. SCÉNA

Osoby: 4 šlechtici.

	Šlechtic 1:	Jak dlouho ještě zůstane trůn prázdný, bez vládce, který by lidem dával zákony?
	Šlechtic 2:	Boj se o království, kde žádný vládce nesvívá otež moci.
60	Šlechtic 3:	Bez krále nezbyvá říši žádná životní síla, neboť on je životem království, a je-li o něj trůn připraven, všechna životní síla se z království vytratí.
	Šlechtic 4:	Kimmerijská zem se bude podobat tělu a údům zbaveným životadárného dechu, bude-li postrádat nejmocnějšího krále a neuvidí, jak na královský trůn přichází další vládce.
65	Šlechtic 1:	Aby se řádně uspořádané poměry v království vbrzku znovu nezvrátily v dávný chaos a dosud správně vyvážená stavba se nezřítíla do propasti, musíme se nezbytně těšit z nového vládce, jenž by stál v čele země a řídil ji, jak je to správné.
70	Šlechtic 2:	Z vládce, který by nikdy netížil poddané otroctvím a nepotlačoval práva lidu, ale poskytl svým lidem spravedlivou ochranu, což je jedinou starostí králů.
	Šlechtic 3:	Takového císaře dává světu samo nebe.
75	Šlechtic 1:	Aby hvězdy určily království takového vládce, musíme obětovat kadidlo nejvyššímu Jovovi.
	Šl. 2, 3, 4:	Obětuje spolu.

⁹ Lat. *Notus*, i. m. – jižní vítr.

- Šlechtic 1: Velký soudce nebes,
vyslyš prosby lidu, kterého tísní úzkost.
- Zpěv**
- 80 Jove, vládce světa ležícího ve výšinách,
jenž po právu žádáš, abychom ti obětovali u oltáře,
ty, jenž rozdělujes na světě královská žezla
a purpur,
přijď na pomoc lidu, jemuž chybí vůdce,
přisud' nám po zásluze toho, kdo bude nosit tíaru,
85 a sešli nám z nebe vládce, který má být obšťastněn
královským trůnem.
- Šlechtic 1: Co to? K oltáři padá Jovovo žezlo.
Kněz, Šl. 2: Hromovládny ukazuje přízeň a žehná královskému trůnu.
- Šlechtic 3: Kimmerijská země zakrátko uvidí vládce,
90 který se tohoto žezla chopí.
- Šlechtic 1: Toho slibuje královskému domu
přízeň nejvyššího Hromovládného.
- Šlechtic 4: Kdo by podle tvého názoru
měl dosednout na trůn?
- Šlechtic 3: Podle řádu spravedlnosti
si na mocný trůn zaslouží vystoupit Elpistus.
- Šlechtic 4: Cože?
- Šlechtic 3: Zrovna tak.
- Šlechtic 4: Podporuješ jako vládce Elpista?
- 95 Šlechtic 3: Nikoli já.
- Šlechtic 4: Kdo tedy?
- Šlechtic 3: Právo.
- Šlechtic 4: Jaké?
- Šlechtic 3: Obsažené v zákonech.
- Šlechtic 4: Elpistus
si podle řádu spravedlnosti nezaslouží nic.
- Šlechtic 3: Zaslouží si vladařskou tíaru.
- Šlechtic 4: To tvrdíš ty.
- Šlechtic 3: Já s tím souhlasím. Není snad Elpistus nejstarší z princů?
- Šlechtic 4: Co z toho vyplývá?
- Šlechtic 3: Co vyplývat má.
- Šlechtic 4: To je co?
- 100 Šlechtic 3: Podle práva ustupuje mladší staršímu.

- Šlechtic 4: Já zde rozlišuji: připouštím to, pokud je starší
schopný vládnout, pokud toho schopný není, popírám to.
- Šlechtic 3: Na to však namítám, že Elpistus je schopný vlády,
není tedy třeba nic řešit.
- Šlechtic 4: Tento dodatek¹⁰ popírám,
jasně ho popírám.
- 105 Šlechtic 3: Ale já ho potvrzuji.
Šlechtic 4: Já ho popírám.
Šlechtic 3: Já potvrzuji.
- Považuj za schopného ujmout se královského žezla toho,
koho si žádá lid a vyžadují zákony království.
Lid si Elpista žádá, zákony království ho vyžadují,
považuj ho tedy za schopného ujmout se královského žezla.
- 110 Není to náležitý závěr?
Šlechtic 4: Ale nic nedokazuje.
Šlechtic 3: Popři to tedy, jestli můžeš.
Šlechtic 4: Tak poslouvej.
Šlechtic 3: Poslouchám.
- Považuj za schopného ujmout se královského žezla toho,
koho si žádá lid a vyžadují zákony království.
Lid si Elpista žádá, zákony království ho vyžadují,
považuj ho tedy za schopného ujmout se královského žezla.
- 115 Považuj za schopného ujmout se královského žezla toho,
koho si žádá lid a vyžadují zákony království.
To je hlavní teze.
Šlechtic 3: Tu nechme být.
Šlechtic 4: Ale co ta druhá?
Šlechtic 3: Že si lid Elpista žádá, to jasně popírám.
- 120 Šlechtic 3: Popíráš tedy druhou tezi?
Šlechtic 4: Zcela ji popírám.
Šlechtic 3: Ale já ji potvrzuji.
- Neprokážeš nic, lid nikdy netouží po tom
ani zákony království nevyžadují toho, koho ovládá
divoký duch neschopný zkrotit svůj hněv. Ten Elpista ovládá,
takže...
- Šlechtic 3: Špiníš vládce ničemnou potupou!
- 125 Šlechtic 4: Pokud celý svět shledal, že je něco skutečně ostudné,
není na takovém odhalení nic nespravedlivého.
- Šlechtic 3: Pokud si něco získalo skutečně slavnou pověst,
pohana soupeřů to očerní a poškodí!

¹⁰ Lat. *subsumptum*, *i. n.* – subsumpce, podřazení pojmu zvláštního pojmu obecnějšímu, právnický podřazení zjištěné skutkové podstaty pod příslušnou právní normu.

- Šlechtic 4: Elpistus je sám o sobě hanbou svého rodu.
 130 Šlechtic 3: Elpistus je sám o sobě chloubou svého rodu.
 Šlechtic 4: Na známých ničemnostech nestoudníků není nic k chlubení.
 Šlechtic 3: Koho mají zasáhnout tyto urážky?
 Šlechtic 4: Koho?
 Šlechtic 3: Myslíš Elpista?
 Šlechtic 4: Nemyslím, vím, že spáchal mnoho ničemností.
 Šlechtic 3: To je ohromná pomluva, pomstím tu potupu!
 135 Tímto mečem hned vyrvu z útrob duši
 nespravedlivou k Elpistovi. Již útočím!
 Šlechtic 4: Řítiš se na můj meč.
 Larinus: Kdo se to tu žene do zbraně?
 Šlechtic 3: Prikazuješ mi
 bránit mého vládce?
 Larinus: Jakého vládce?
 Šlechtic 3: Tímto mečem hájím Elpistův zasloužený nárok na trůn.
 140 Larinus: Zastav příval zuřivosti.
 Šlechtic 3: Pomstím potupu.
 Šlechtic 4: Nejprve si odpykáš trest jako odplatu za své urážky.
 Larinus: Nechte toho a jděte tam, kam vás volají pokyny princů.

3. SCÉNA

Osoby: Elpistus, Chelindus.

- Elpistus: Ó zlatá záře sladce se usmívajícího osudu!
 Elpistus tedy bude nosit nachové roucho?
 145 Bude tedy kralovat? A přitom jeho mysl, zachvácená
 triumfálním jásotem, netančí, duch neztrácí schopnost
 sebeovládání a neplesá? Přiznávám! Plesá, tančí,
 zaplavuje mé nitro radostí, nemůže se udržet.
 Já tedy zdědím slavnou říši a budu ji spravovat!
 150 To slibuje láska, kterou milovaný Pyladés prokazuje
 svému Orestovi.¹¹ Budeš tedy kralovat, Elpiste!
 Budeš kralovat! Philetes ti přeje tu vznešenou záři slávy
 i čestný triumfální vůz.¹² Jasně to značí
 mihotavě zářící krása drahokamu, který ti poslal;
 155 o jeho přízni svědčí tento prsten s perlou,¹³
 jímž Philetes tebe jediného spojuje se slávou.

¹¹ Orestés a Pyladés sloužili jako vzor věrného přátelství.

¹² Lat. *essedum*, i. n. – dvojkolý válečný vozík, který používali Keltové, mj. na něm vozili poražené krále. Na jiných místech hry je toto slovo použito ve významu „trůn“, viz v. 174, 241, 674, 806.

¹³ V lat. slovní hříčka s dvojím významem slova *unio* – „perla“ a „jednota, sjednocení“.

- 160 Tato vzácná cennost mi nyní slibuje trůn!
Co však znamená nápis vrytý do prstenu?
Potvrzuje důsledek této štědré lásky vůči mně.
Čtu vložený nápis: „Královskou moc nemohou držet dva“.
To je dobré a šťastné. Jestliže královskou moc nemohou
držet dva, jak naznačuje přidaný nápis, jen já, Elpistus,
budu obdařen žezlem ze slonoviny,¹⁴ sám budu spravovat
říši. Samotná Philetova přízeň mě vyzdvihuje na trůn.
165 Budu poroučet a vládnout.
- Chelindus: Smím-li něco říci, mám obavy,
vznešený vládce.
- Elpistus: Jaká obava
děsí tvou duši, jakou pochybnost v tobě ten nápis vyvolává?
Mluv!
- Chelindus: Philetes se chystá Elpista obelstít.
Je to jen zdání lásky, přetvářka, která prozrazuje lest.
170 Závistivý Philetes touží po tom, aby byl
vládce odstraněn z trůnu, a usiluje o to, aby se sám mohl
těšit z moci zděděné po předcích.
- Elpistus: Jaký máš pro to důkaz?
- Chelindus: K takovému obvinění mě vybízí nápis připojený k prstenu:
Jestliže královskou moc nemohou držet dva, Philetes
175 Elpista vyžene a pak bude žádat královský trůn sám pro sebe.
Princ svou klamnou láskou napodobuje Odyssea.¹⁵
- Elpistus: Princova bratrská věrnost nikdy nedokáže
skrývat lest, jeho láska je mi dobře známá.
- Chelindus: Pokrytecká zuřivost se někdy převléká za lásku,
180 aby v její podobě zmohla svými úskoky více,
což jasně vykreslil sám nápis, když nastínil
bratrovu závist.
- Elpistus: Přízraky závisti nemohou zakrýt
nevinný cit. Princ mi předkládá pravdivé
znamení lásky a přikazuje mi, abych doufal
185 v odznaky vlády. Mám v úmyslu vydat se hned do jeho
domu,¹⁶ abych se mohl z královské moci těšit bezpečně.

¹⁴ Lat. *ebur, oris, n.* – slonovina, meton. věc zhotovená ze slonoviny nebo slonovinou zdobená. Mohlo by se tedy jednat i o královský trůn. Ve v. 306 však autor toto slovo jednoznačně používá ve významu „žezlo“, proto ho takto překládáme v celé hře.

¹⁵ Narážka na Odysseovu proslulou lstivost.

¹⁶ *Lares, um, m.* – domácí bůžkové, zde v obecném významu „dům, domov“.

4. SCÉNA

Osoby: Ariopharnes, pážata, Patrophilus s dvorem atd.

- Ariopharnes: Zde se zvedají vysoké krovy kimmerijské země
a již je vidět dům vládce Parysada.
Tam mě nesou a pohánějí křídla lásky.
- 190 Kdo mě to však zdržuje v cestě? Je to Patrophilus,
nejmladší ratolest Parysadova rodu.
Možná mi přichází právě vhod, oslovím ho.
Buď zdrav, chloubu svého rodu a slavných předků!
- Patrophilus: Vznešenému se musí oplatit stejným pozdravem.
- 195 Kam však vládce tak rychle spěchá?
- Ariopharnes: Spěchám k trůnu tvého otce Parysada,
smím se potěšit z milého rozhovoru s ním?
- Patrophilus: To nebudeš moci nikdy.
- Ariopharnes: Co tomu brání?
- Patrophilus: Brání tomu smrt.
- Ariopharnes: Tvůj otec podlehl smrti?
- Patrophilus: Ano.
- Ariopharnes: Kdy?
- 200 Patrophilus: Foibův zlatý kotouč se vrátil již dvakrát
od chvíle, kdy nit otcova života přetrhla krutá bohyně,
nepřátelská Lachesis.¹⁷
- Ariopharnes: To v mé duši po právu
vyvolává bolest.
- Patrophilus: Vládce však jasným světlem
své záře zastavuje mračna smutku.
- 205 Jako se zlatem zářící slunce vrací zpět ještě jasnější,
když zahnalo noc, tak se nám vrací život
a veškerý smutek se mění v radost.
- Ariopharnes: Avšak vládcova smrt nám přináší
mračna bolesti.
- Patrophilus: Zarmouceného ducha se sluší
- 210 upokojit. Ať se mnou nepřemožitelný panovník Thrákie
zamíří do paláce.
- Ariopharnes: Jak princ přikazuje.
- Patrophilus: Ty pak hbitě oznam mým bratrům
příchod tak mocného panovníka.
- Páže: Poslechnu tvůj rozkaz.

¹⁷ Lachesis, is, f. – jedna ze tří bohyň Osudu.

5. SCÉNA

Osoby: Philetes, Elpistus.

- Philetes: Ať dvůr odejde, chci mluvit pouze s princem.
215 Smím si s Elpistem krátce promluvit?¹⁸
- Elpistus: Smíš.
Pověz, co se děje?
- Philetes: Uznává můj bratr, že jsem se
zrodil ze stejné krve jako on?
- Elpistus: To nikdo nepopírá.
- Philetes: Opakuji, co jsem řekl: Uznává můj bratr, že jsem se
zrodil ze stejné krve jako on?
- Elpistus: Proč se ptáš na to,
220 co celý svět považuje za shodné s pravdou?
- Philetes: Považuje to za takové i Elpistus?
- Elpistus: Ano a rád.
- Philetes: Jestliže tedy uznáváš, že se Philetes zrodil ze stejné krve,
pak uznáváš i to, že je po otcově smrti dědicem
jeho slávy.
- Elpistus: Jsi dědicem jeho slávy, jak dokazuje již to,
225 že ses zrodil z takového otce. A nám dvěma
se nemohlo dostat větší míry slávy než to,
že jsme vzešli z klína tak slavného vládce.
- Philetes: O takovou slávu se dělíme my oba.
- Elpistus: I sdílená sláva se stává předmětem chvály.
- 230 Philetes: I sláva, je-li sdílená, se stává předmětem hanby.
- Elpistus: Na potomcích slavných rodičů není nic hanebného,
jsou si rovni slávou, o niž se dělí.
- Philetes: Slavný trůn nestrpí nikoho sobě rovného
a za vrchol slávy ověnčený vavřínem
235 nebudu považovat něco, co přízeň osudu nadělila i jiným.
Buď vystoupím na vysoký trůn slávy a cti,
nebo pohrdnu všemi ostatními poctami.
- Elpistus: Co tedy žádáš?
- Philetes: Usednout na trůn, který se otcovou smrtí uprázdnil.
- Elpistus: Podle práva nikdy nemohou sedět na jednom trůnu
240 dva králové.
- Philetes: Proto se sluší,
abych zákony lidu dával já sám, abych sám seděl
na čestném trůnu svých předků a sám kraloval.

¹⁸ Z této repliky i z Elpistovy odpovědi se zdá, že Philetes přišel do bratrova paláce. Na konci scény I,3 to přitom byl Elpistus, kdo se chystal k Philetovi na návštěvu.

- Elpistus: Mně osud dal narodit se jako prvnímu k chloubě království.
 Philetes: Tobě osud dal narodit se jako prvnímu k hanbě království.
 245 Elpistus: Přízeň osudu ještě nikdy neovanula bezectného člověka,
 Štěštěna má ve zvyku provázet s laskavou tváří
 pouze ty, kdo jsou ozdobou ctnosti.
 Philetes: Někdy však
 tato slepá bohyně provází také neřest a hanbu.
 Elpistus: Budiž. Proč však přisuzuješ Elpistovi hanbu?
 250 Philetes: Proč se na to ptáš? Postup mi slávu královské moci!
 Elpistus: To zakazují otcovy zákony, zákony království.
 Philetes: To prikazují otcovy zákony, zákony království.
 Buď mi dobrovolně postoupíš slávu královské moci,
 nebo potřísním svou ruku krví a žezlo si vezmu sám.
 255 Elpistus: Takové nespravedlivé loupeži žezla dokáže
 zabránit ostrí mé zbraně.
 Philetes: Co by tvůj meč zmohl?
 Elpistus: Ochránit zákony království.
 Philetes: Buď mi bez otálení
 přenech jeviště trůnu, dokud je to možné,
 nebo mi slávu královské moci přiřkne meč,
 260 který je třeba napojit tvou krví.
 Elpistus: Tento meč dokáže
 bratrově nestoudné naději useknout křídla.
 Philetes: Stále ještě chceš zachovávat zákony království?
 Elpistus: K tomu
 mě vybízí vůle mé vlasti, dobro státu
 i sliby, které jsem dal své říši.
 Philetes: To všechno teď
 265 chystá tvé slávě velkolepý pád.
 Elpistus: Naopak, to všechno si žádá, abych jako nové slunce¹⁹
 povstal ke spáse vlasti.
 Philetes: Toto slunce přinese den
 opravdové spásy tím, že se z něj zrodí má sláva.
 Buď se vzdej zákonů království, nebo ti s nadějí
 270 na svou budoucí slávu daruji ohavnou záhubu.
 Elpistus: Tvá sláva může utrpět pád ještě dříve.
 Philetes: Kdo tím hrozí?
 Elpistus: Tentýž, kdo chystá záhubu mně.
 Philetes: Pokud se budeš držet zákonů, přijdeš o krev i život.
 Elpistus: Pokud porušíš zákon, pořine se z tebe jasně červená krev,
 275 odrazím sílu silou.

¹⁹ Lat. *Cynthius*, *ii*, *m*. – přívěsko Apollóna, metonym. „slunce“.

- Philetēs: Nechvěješ se před hroživým mečem?
 Elpistus: Nebojím se tebe ani žádného hroživého meče.
 Philetēs: Postoupíš mi královskou moc?
 Elpistus: Nepostoupím ti z ní ani chlup.
 Philetēs: Zde tedy máš můj rozhněvaný meč!
 Elpistus: Řítíš se vstříc mému meči!
- 280 Páže: Princ Patrophilus dává pozdravovat
 vznešené prince a oznamuje, že v jeho domě
 je hostem thrácký král.
- Elpistus: To je dobře.
 Ještě dnes tedy volám Phileta před přísný
 soud thráckého krále.
- 285 Philetēs: Jsem připravený.
 Spěchám před soud thráckého krále,
 jak mi bylo určeno.
- Elpistus: Předběhnu tě.
 Philetēs: Ale tvým průvodcem bude strach.
 Elpistus: I ty můžeš
 předstoupit spolu s ním.

6. SCÉNA

Osoby: Ariopharnes, Elpistus, Philetēs, Patrophilus, šlechtici, dvůr.

- 290 Patrophilus: Ať dlouho trvá tento radostný den,
 který vnáší do našich srdcí jasný jásot!
 Teď s chutí vstoupíme tam, kde se odehrává divadlo radosti.
 Ať se síně rozezní veselím a kimmerijská zem,
 občerstvená tímto sluncem, ať zpívá jásavou píseň!
 Ať vládce rychle ulehne k hodovnému stolu
 a přitom zaujme přední místo, jak to má být.
- 295 Ariopharnes: Přání laskavého vládce se sluší splnit.
 Patrophilus: Ať se zvukné lyry rozezní sladkou hudbou²⁰ a ať všude
 poletuje radostný jásot, který přiveze sněhobílé čtyřspřeží!
 Ať sem sluha přinese pohár lemovaný zlatem!
 Z něj budeme u plného stolu zapíjet Ariopharnův
 návrat do našeho domu. Ať náš host
 navěky žije, ať vzkvétá vládcovo zdraví!
- 300 Toto naše přání ať stvrdí libozvukná loutna.
 Ariopharnes: Za to ti vzdávám převeliké díky. Nyní ti však
 budu moci oplatit stejnou láskou.

²⁰ Lat. *Orpheus, i, m.* – bájný pěvec, zde obecně ve významu „hudba“.

- Sluho, podej sem plný pohár falernského!
Ať žije Patrophilus, ať jsou všechny jeho dny šťastné!
- 305 Trubky, zajásejte zvučným hlaholem!
- Šlechtic 1: Vznešený vládce, přinášíme zářivé královské žezlo
ze slonoviny, seslané z nebe, z nebeských krajů.
- Patrophilus: Kým?
- Šlechtic 2: Hromovládným.
- Patrophilus: Kdy?
- Šlechtic 2: Během obětí Jovovi.
- Patrophilus: Líčíš neobyčejná znamení.
- Ariopharnes: Z tohoto žezla se bude těšit princ,
310 který zdědí vládu.
- Páže: Šlechtný vládce, princové,
zrození ze stejného rodu jako ty, jsou již téměř zde.
- Ariopharnes: Sluší se jít jim vstříc.
- Elp. a Phil.: Buď zdrav,
nejvyšší vládce Thrákie!
- Ariopharnes: Oplácím princům
stejným pozdravem. Princové, ulehňte ke stolu.
315 Nyní ať se nebe rozezní a hlaholí, zpívej, trubko!
Připíjím z tohoto poháru na společnou slávu princů.
Ať žijí tito tři dědicové slávy předků!
- Elp. a Phil.: Ať žije král Ariopharnes a pod šťastnou hvězdou
navěky kraluje Thrákii! Jásejte!
- 320 Patrophilus: Opakuji své přání: kolik tento pohár pojme
ve svém náručí kapek, tolik dní ať žije
vládce Thráků! Ať loutna stvrdí toto přání!
- Elpistus: Co značí toto slavné žezlo předků?
- Ariopharnes: Bylo seslané z nebe, žádá si příštího dědice.
- 325 Philetes: Koho?
- Ariopharnes: Toho, ježž jím prohlásí spravedlivá váha Themidy.²¹
- Elpistus: Odevzdávám se právu Themidy, ať vládce v této věci
vykonává roli nejvyššího soudce.
- Philetes: Ať stanoví, kterému
z princů má být toto královské žezlo přiděleno.
- Ariopharnes: Podle vašeho přání budu vykonávat roli soudce
330 a spravedlivě rozsoudím, komu udělit královské žezlo.

²¹ *Themis, idis, f.* – bohyň spravedlnosti.

7. SCÉNA

Osoby: Elpistus a jeho osobní pážata

- Elpistus: Být prozíravý nikdy nebylo na škodu, principi naopak často prospělo, když vyzkoušel všechny cesty k trůnu, aby dosáhl svého cíle, slavného purpuru.
 335 Já usiluji o královský purpur a slavné žezlo a na srdci mi leží jediné: abych si odnesl slavnou palmu vítězství a odňal svým bratrům královské žezlo.
 Jakou cestou se však k trůnu dostanu?
 Co když budu muset soupeřit o zářivě zlatou
 340 královskou korunu střelením šípů?
 Princ má v úmyslu procvičit svou pravici ve střelbě, aby pak touto pravicí vítězně zasáhl střed terče, tedy moc, a cíl – královskou vládu.
 Podejte mi sem šíp. Já budu střílet na cíl první, věrná družina průvodců ať pak svého prince napodobí.
 345 Páže 1: Obratné.
 Páže 2: Já vyšlu střelu šťastnou rukou.
 Elpistus: Mistrovské.
 Páže 3: Teď střílím já.
 Páže 1: Špatně.
 Elpistus: Já však budu mít při střelení šťastnější²² ruku.
 Páže 2: Velmi elegantní.
 Páže 1: Trefím se co nejbližší cíli.
 Páže 3: Jak daleko minul!
 Páže 2: Nyní jsem již na řadě já.
 350 Elpistus: Dobrý pokus.
 Páže 3: Já se trefím výš.
 Páže 1: Skoro až do nebe.
 Elpistus: Takový cíl ruka nemůže minout.
 Znovu si беру luk, vystřeluji šíp na střed.
 Páže 1: Tohle byla třikrát šťastná střela, vězí ve středu.
 Hej, ať zvučná trubka opěvuje prince!

²² V lat. slovní hříčka s dvojím významem slova *secundus* – „šťastný, příznivý“ a „druhý“. Podobně viz v. 350, 554–555, 655.

CHORUS

2. DĚJSTVÍ

1. SCÉNA

Osoby: Ariopharnes, Chelindus.

355 Ariopharnes: Ten, kdo dává národům zákony a řádně třímá
otěže světa, ať ví, že je jen oddaným služebníkem
Themidy, a ať nevládne světu pouze
podle svého uvážení, ale vykonává to, co prostřednictvím
zákonů přikazují nebešťané, jejichž úlohu na světě
360 zastává. Ať si svět volí za vládce ty,
kdo ho řídí podle spravedlivého zákona práva.
Ani sám nejvyšší Otec hvězd by nebyl
vládcem nebe a země, kdyby ve svém srdci²³
nezachovával věčnou věrnost bohyni spravedlnosti.²⁴
365 To považuj za vlastní úkol vládců, aby zkoumali
případy svých poddaných a soudili
na spravedlivých vahách, jak přikazuje Themis.
Ať má při souzení přednost pravda
a láska ani nenávist ať nezastávají roli soudce,
370 ale ať soudce posuzuje vinu podle případu. Považuj za zločin,
když správný soudce spravedlnosti dá na vděk
nebo na prosby a převrací tak právo.
Aby si tedy právní řád, který kimmerijská
země vždy uznávala, mohl z nás vzít příklad
375 a aby svět, kam až sahá, viděl, že kimmerijská říše
vždy zachovávala spravedlnost a poctivost,
já nyní, když jsem poznal, jak se věci mají,
zváším bratrský spor na spravedlivých vahách. Chelinde,
hned běž a rychle povolej urozené muže říše
380 před mou soudní stolicí.

Chelindus: Vládce vládců!

Ariopharnes: Co je?

Chelindus: Smím něco říct?

Ariopharnes: Smíš,
Chelinde, mluv.

Chelindus: V mysli mi
svítá nápad.

Ariopharnes: Pověz, jakou radu²⁵ přinášíš?

²³ Lat. *latus, eris, n.* – bok, v přeneseném významu „tělo“.

²⁴ Lat. *Astraea, ae, f.* – Astraia, bohyně spravedlnosti.

²⁵ Lat. *Consus, i, m.* – římský bůh dobré rady, zde v obecném významu „rada“.

nepadne nějaké světlo pravdy. Otvírám knihu
a pročítám nejbližší list. Ó, co značí
zde vytištěná písmena? S údivem čtu:
„Největší moc bude mít ten, kdo dá
420 jako první rodiči polibek.“ Co jiného to znamená,
než že královský klenot zdobený drahokamy je třeba
získat střelou lásky? Rád si přečtu pokračování:
„Brutus se domníval, že slova Pýthie míří jinam.
425 Při předstíraném pádu se polibkem dotkl země
a zasloužil si tak vystoupit na trůn ze slonoviny.“
Ó Brute! Jaký příznivý osud se na tebe usmál,
když tě jediný polibek matce [...]
i po mně žádají slova, která mi vnikla do uší,
abych použil tuto střelu lásky, a tak dosáhl vlády.

3. SCÉNA

Osoby: Ariopharnes, čtyři šlechtici, pážata.

430 Ariopharnes: Vznešené ozdoby království, otcové Kimmerie,
jež svírá nejvyšší starost o osiřelý trůn!
Aby se odznaků moci chopil nový král,
který podle práva převezme otcův trůn,
aby už země nebyla bez vládce,
435 přichází čas v kruhu otců určit, kdo má být
na žádost nebe, vyjádřenou žezlem seslaným shůry,
přiveden do vznešeného paláce. Kimmerijská země totiž
zrodila prince, kteří jsou si ve všem rovni, a vydala v nich
Atlanty, kteří jsou stejně schopni nést na ramenou břímě
440 kimmerijského nebe. Královský život krouží kolem
každého z nich, každý je hoden nést mnoho korun,
všechny volá vojenský plášť, který září purpurovým
nachem, a na všechny čeká otcův osiřelý trůn.
Jupiter chce, aby království vládl ten z nich,
445 kdo bude mít šťastnější ruku při střelbě šípem.
Jako cíl, skrze nějž získá království, tedy ustanovuji
otcovo srdce. Trůn po zesnulém otci obsadí ten,
kdo s větším úspěchem zaútočí střelou na otcovo srdce,
a tím, že zasáhne otcovo srdce, si upevní trůn.
450 Proto si přejeme, aby se potomci krále Parysada

hned dostavili na závodiště.
 Šlechtic 1: Věrná družino sluhů,
 rozhlaš tedy, že se bude konat zápas, svolaj
 prince a oznam jim, že mají usilovat o trůn
 střelbou, přičemž jim bude za cíl dána otcova hrud'.
 455 Vy pak dejte z hrobu vykopat mrtvolu zesnulého
 krále, umístěte ji na veřejně přístupné místo,
 přivažte ji ke stromu, a tak z ní udělejte terč.

4. SCÉNA

Osoby: Elpistus s pážetem, duch, Philetes se svou družinou.

Elpistus: Přece tedy, přece jen dosáhnu vznešené záře
 slávy, královských ozdob i otcova žezla,
 460 tento šíp mě pozvedne ke královskému trůnu.
 Krácím po šťastné stezce a postupuji k cíli,
 jímž je má čest. Avšak mou hrud' zachvacuje hrůza
 a nějaká síla mě náhle táhne vzad, i když se vzpírám.
 Děs ochromuje mou duši hrozbou neštěstí.
 465 Proč se chvěješ, má duše? Bojím se a nevidím příčinu
 své bázně.

Duch: Vidíš bezduché tělo
 svého otce, bezbožníku!

Elpistus: Běda, jaký přízrak
 to poskvřňuje mé oči?

Páže: Běda, princi, prchni
 před mrtvolným zjevením!

Elpistus: Prchám! Běda, co se to sem žene za duchy
 470 z taenarské²⁹ bažiny? Hrůza rozechvívá
 mou duši strašlivým děsem. Ach, kde se ukryjí?
 Zmiz, přízraku!

Duch: Zdrž se zuřivého útoku
 na otcovo srdce!

Elpistus: Do těch slov svolal blesky.
 Pojdte sem, sluhové! Odstup, proč se opět vracíš?
 475 Odejdi, zamiř ke chmurným tenarijským jezerům!
 Mně přísluší královský dvůr, tobě chaos noci.
 Proč se opět vracíš? Prchám!

Philetes: Kam se princ řítí?

Elpistus: Jaký duch od strašné Stygy na mě zase útočí?

²⁹ Lat. *Taenarus*, *i*, *m*. – mys a osada na Peloponésu, kde byl jeden z bájných vstupů do podsvětí. Zde v obecném významu „podsvětí“.

- Běda mi!
- Philetas: Proč se bojíš Phileta?
- Elpistus: Phileta mám rád,
- 480 děším se však stínů z Taenaru, odvracím se a prchám.
- Philetas: Ve stínu je všude jen stín.
- Elpistus: Ach, otcův stín
mě ochromil velkým strachem.
- Philetas: Co říkáš? Otcův?
- Elpistus: Ano, na denním světle se mi zcela jasně zjevil
otcův stín. Prchni, běda, opět se vrací!
- 485 Philetas: Tvé obelstěné oko vidí jen to, co si vymýšlí mysl.
- Elpistus: Mysl si nic nevymýšlí, když to oko jasně vidí.
Ach, děším se otcova přízraku.
- Philetas: Děsíš? A děsíš se také toho,
že bys měl zasáhnout šípem otcovu hrud?
- Elpistus: Proč bych měl strach, když mi to umožní vystoupit na trůn?
- 490 S touto nadějí rozsápu otcovy žíly na kousky
a srdce svého rodiče tisíckrát odevzdám smrti.
- Philetas: Zákony přirozenosti zakazují páchat násilí na otci
a otcův přízrak, který jsi spatřil, tě o tom chce poučit.
- Elpistus: Ani otcův přízrak, který jsem spatřil, mou myslí nijak
495 nehne. Usilovat o království zákon přirozenosti dovoluje.
- Philetas: Ale ne skrz otcovy rány.
- Elpistus: Třeba skrz krutou vraždu.
Přirozenost přikazuje udělat cokoli, co by ti mohlo prospět.
Teď rychle, Philete, pospěšme tam, kam nám velí jít
touha po moci. Připadne nám slavný cíl
500 a čestný trůn, jen když budeme soupeřit o otcovo srdce.

5. SCÉNA

Osoby: Patrophilus, Larinus.

- Patrophilus: Patrophile! Do jakých bouří tě nyní žene zlý víchr?
- Buď totiž budeš nucen zachovat se bezbožně
vůči otci nebo nespravedlivě k sobě. Vystřelíš-li
šíp, zachováš se bezbožně vůči otci, odmítneš-li však
505 soutěžit ve střelbě šípem, uškodíš sám sobě.
- Zákony přirozenosti přikazují, abych byl uctivý k otci,
a zákony vlády chtějí, abych neškodil sám sobě. Obojí
poslechnout nemohu a není možné, aby ten či onen
zákon zůstal neporušený, aniž by byl poškozen ten druhý.
- 510 Jakým směrem mám řídit záměry své nerozhodné mysli?

- 515 Zasadím-li ránu otcovu srdci, vystoupím
na trůn, ale popřu, že jsem pravý syn;
když se ukážu jako pravý syn, pozbydu trůnu.
Patrophile, co uděláš? Jsem snad tak bezbožný,
abych dokázal již zesnulého otce znovu zranit
a zahubit? Nebo jsem tak změkčilý, že budu
pro svou lásku k otci navždy žít bez slávy,
vyhnaný z trůnu? Ó ta vrtkavost nejistého osudu!
- 520 Larinus: Co to děláš, Patrophile? Co víří v tvé mysli?
Lepší je zasadit ránu otcovu srdci a těšit se z království.
Patrophilus: Naopak, lepší je ránu nezasadit a přijít o království.
Larinus: Sluší se poslechnout zákon stanovený soudcem.
Patrophilus: Sluší se poslechnout zákony lásky.
Larinus: Zákon lásky nezakazuje, abys ten šíp vystřelil.
525 Patrophilus: Zakazuje, abych ho vystřelil na otce.
Larinus: Jde-li o královský trůn, přikazuje to.
Patrophilus: Lásky zakazuje být krutý k rodiči, třeba kvůli trůnu.
Larinus: Nemysli si, že vystřelit šíp je něco krutého.
Patrophilus: Vystřelit ho proti rodiči však musíš mít za příliš barbarské.
530 Dokážu snad být krutý vůči rodiči, který mi
dal život? Nechci ani nemohu, láska
to zakazuje.
- Larinus: Otec však ránu šípu nepocítí.
Patrophilus: Ach, otec ránu šípu pocítí až příliš.
Larinus: Mrtvý otec nemůže pocítit střelu.
Patrophilus: V mrtvém otci žije synovo srdce
535 a to až příliš pocítí ránu, bude-li zraněn otec.
Larinus: Není třeba, abys šíp do srdce vystřelil prudce.
Patrophilus: I tak to bude bolet.
Larinus: Bude stačit, když šíp
vystřelíš těsně vedle otcova srdce.
Patrophilus: Ale když takto
minu otcovo srdce, ztratím mocný trůn.
540 Ach, odmítám zasadit otci ránu! Pro co jsem rozhodl,
to platí. Raději bych tisíckrát pozbyl královský trůn,
než bych, hnán tak krutým šílenstvím a zuřivostí, zběsile
zaútočil na otcovo srdce. Abych ale viděl,
jak celá věc dopadne, podle soudcova příkazu
545 spěchám na místo určené k zápasu.

6. SCÉNA

Osoby: Ariopharnes, Elpistus, Philetes, Patrophilus, šlechtici a celý dvůr.

- Ariopharnes: Je čas přistoupit k věci, hrud' mrtvého otce je odhalena a vystavena jako terč. První ať soupeří střílením šípu o právo na vládu ten, kdo po otcově skonu zůstal nejstarší.
- 550 Elpistus: Jak vládce přikazuje, budu si od otcova srdce žádat moc jako první. Co to, nezbyvá snad pro mě žádný šíp?
- Philetes: To něco věští.
- Elpistus: Přijímám šíp, který mi bratr půjčuje. Již s ním probodávám otcovy útroby. Zlé znamení!
- 555 Philetes: Já, druhorozený, teď šťastnějši rukou střílím na otcovo srdce.
- Patrophilus: Ó zvlčilá srdce! Ó zuřivé ruce!
- Philetes: Také má ruka nešťastně chybila.
- Ariopharnes: Pojď, Patrophile, čeká tě příznivější osud. Pokus se získat královskou korunu tím, že zraníš otcovy útroby.
- 560 Patrophilus: Co, já že mám vyslat zuřivý šíp do otcova srdce? Co mi to přikazuješ? To nechci ani nemohu, zakazuje mi to úcta a láska k rodiči.
- Elpistus: Co se bojíš? Střílej!
- Philetes: Žádej si vznešený královský diadém od otcova srdce, slavného terče.
- 565 Patrophilus: Láska to však odmítá.
- Elpistus: A odepře ti i královské žezlo.
- Patrophilus: Budiž, víc pro mě znamená láska k rodiči než hodnota, jakou by mohly mít odznaky moci. Odmítám, ach, odmítám zasadit ránu do otcova srdce! Ó otče, sladký otče a drahé srdce mého rodiče! Tomu že bych já měl zasadit ještě po smrti novou ránu a znovu ho usmrtit? Ó strašná, krutá, hrozná zuřivost! Co udělal milý otec, který mi dal život? Mohl snad udělat něco víc? Nic.
- 570

- 575 Co totiž může být dražšího než život?
A já že bych (ó ta bolest!), já že bych byl tak neuctivý
vůči otci a napadl střelou jeho srdce, kde je sídlo života?
Mé srdce žhnoucí láskou k otci nikdy nedovolí,
abych rozsápal jeho srdce. To nemohu, ach,
580 sladké otcovo srdce! Bolesti, spusť pláč
a zakryj mé oči hojnými slzami.
Páže: Ó, tyto perly je třeba vyvážit žezlem!
Patrophilus: Ať tento luk
zmizí někam daleko, pryč s ním,
i tento zuřivý šíp ať se rozletí na kusy!
585 Nemohu zasadit ránu otcovu srdci. Ó sladký otče,
otče tisíckrát milovaný, otče, jenž jsi hlavní
částí mého srdce, přijmi ode mě polibek.
Šlechtic 2: Tento čin je hodný koruny.
Šlechtic 3: Jak zbožný skutek!
Šlechtic 1: Tento princ dokázal, že on je pravým synem.
590 Všichni: Patrophilus si zaslouží nosit odznaky moci.

2. CHORUS

3. DĚJSTVÍ

1. SCÉNA

Osoby: Elpistus, Chelindus.

- Elpistus: Se vším, v co jsem mohl doufat, je konec. Běda,
kolo neblahého osudu je mi velmi nepříznivé!
Má naděje na slávu je podřátá, pozbyl jsem moc!
Stydím se pohlédnout na protivnou záři
595 třípytícího se slunce, na chvějivé ozdoby luny,³⁰
nebeské zástupy, když mi osud odpírá,
abych se těšil z žezla a získal purpur svých předků.
K čemu je vládci, který přišel o záři cti,
že spatřil sluneční světlo? Ach, je mu to k ničemu,
600 jestliže sám nikdy nesmí zazářit purpurovým
světlem slávy. Ať se ten, kdo vede neslavný život,
raději odebere do sídel stínů, než aby stále naříkal,

³⁰ Lat. *Trivia*, *ae, f.* – přízvisko Hekaté, bohyně uctívaná na křižovatkách tří cest a také bohyně měsíce, někdy ztotožňovaná s Artemidou. Zde v obecném významu „měsíc“.

- že přišel o světlo slávy. Mohl jsem totiž, mohl jsem
doufat, že ranou do otcova srdce získám
605 tuto záři slávy. Má pravice však (ó jaká bolest!)
minula cíl a tím uvrhla poctu, po níž jsem toužil,
do říše stínů. Přišel jsem o království, čestné
nachové roucho leží pohozené, se slavným jménem
i dědictvím rodové slávy je konec a jen Elpistus tu zůstal,
610 ponechán sám sobě. Cože? Nebo ani já jsem tu nezůstal?
Vést život bez poct je příliš nešťastné
a život ve stínu slávy je pro vládce smrtí.
Buď tedy budu hledět na záři slávy, kterou zdědím,
nebo ať mi osud určí žalostnou smrt.
615 Raději budu trávit čas hluboko v krajinách stínů,
než žít zbavený nachového světla slávy.
Mně však už nezbývá žádná naděje
na královskou moc, žádná! Vidím záři obklopující krále
a jasný trůn. Ale nikdy mi nebude dáno
620 spatřit svůj vlastní osud ve světle královské moci.
Abych se tedy nemusel smutně dívat na záři pocty,
která mi byla vyrvána, sestoupím dnes,
ač nerad, k příbytkům věčné noci!
Touto šavlí si probodnu hrud' a pustím tak duši
625 na cestu k duchům zemřelých, jak jí náleží.
Rychle tedy, rozhněvaný meči, připrav se na poslední úkol,
jak ti velí čas a planoucí hněv,
a vyžeň z žil krev, která přišla o království.
Co to? Meč se vzpírá probodnout Elpistu.
630 Proč se nyní vzpíráš rozkazům? Buď mě hned napadneš
ze své vlastní zuřivosti, nebo tě k útoku na svůj život
donutím. Jaký strach vyrazil meč z mé pravice?
Tak tedy udělej z donucení, co dobrovolně udělat odpíráš.
Naléhám na meč, umírám.
- Chelindus: Při Jovovi, co se děje?
635 Elpistus: Nech mě zemřít.
Chelindus: Osud ti ještě
nestanovil poslední den.
Elpistus: Proč mi bráníš,
abych zahynul silnou pravicí?

- Chelindus: Bráním tomu, aby
princ zemřel hanebnou rukou. Je zbabělé
sám si přivolávat smrt.
- 640 Elpistus: Ať tedy do Elpista vrazí meč
cizí pravice, aby nemusel smrt vzývat sám.
Rychle, probodni s bezcitnou krutostí tuto hrud'.
Chelindus: Odmítám probodnout útroby milovaného prince.
Elpistus: Zaboř do nich meč, pospěš, co otálíš?
645 Pospěš, rychle, žádám od tebe poslední
laskavou službu, Chelinde!
Chelindus: Žádej ode mě něco jiného.
Elpistus: Sem vraž meč!³¹
Chelindus: Zastav ukvapený hněv
své duše.
Elpistus: Raději pošli mou duši do temné
noci Stygy.
Chelindus: Raději ty přikaz hrozivým temnotám,
aby odešly z tvého srdce.
Elpistus: Mé duši bere klid to,
650 že mi vyrvali poctu záře slávy.
Chelindus: Nikdo principi nebere slavné pocty a královskou moc.
Elpistus: Že nikdo?
Chelindus: Nikdo.
Elpistus: Jediná chyba nešťastné
ruky mi vyrvala vznešenou záři slávy.
Chelindus: Vznešenou záři purpurového roucha však principi vrátí
655 druhá střela. Co se nepodaří jednou, to se často
podaří podruhé.
Elpistus: Nesmím soutěžit
ve střelbě šípem podruhé.
Chelindus: Pokud chceš, smíš.
Elpistus: Chci, ale zároveň chci vládnout sám.
Chelindus: Divadlo slávy je otevřené jen před Elpistem.
660 Elpistus: Kdo mi však umožní vystoupit na jeviště slávy
a otcův trůn?
Chelindus: Pokud zraníš otcovo srdce
a odneseš si tak palmu vítězství, budeš mít nejvyšší moc.
Elpistus: Chceš, abych znovu vystřelil na otce šíp,
zranil jeho srdce, a tak si ve vítězné pravici
665 odnesl palmu vítězství a vystoupil na trůn?

³¹ Lat. *Huc redde ferrum* může znamenat také „Vrať mi meč!“

- Chelindus: Tak, za jinou cenu nebude možné si pozlacenou zář purpurového roucha vysloužit. Proto znovu zaútoč na terč, a zraníš-li otcovy útroby, dokážeš svým bratrům vyrvat královské žezlo.
- 670 Elpistus: Jdu a vyzvu Phileta k boji.
- Chelindus: Jdi, spěchej tam, kam tě volá sláva královské moci.

2. SCÉNA

Osoby: Šlechtici, Larinus.

- Larinus: Kdo tedy vstoupí do vznešeného paláce?
- Šlechtic 1: Královskou stolicí potaženou purpurem si zaslouží ten, koho pro ni určila pravice nejvyššího Hromovládného.
- 675 Šlechtic 2: My jsme však neviděli, že by některý z princů byl určený pro trůn.
- Šlechtic 3: Nepřející ruka Hromovládného nedala vládu žádnému z princů.
- Šlechtic 1: Prozřetelná pravice Hromovládného darovala vládu tím, že seslala z nebe k oltáři královské žezlo.
- 680 Larinus: Či pravice jím má vládnout?
- Šlechtic 1: Pravice toho prince, který dobyl žezlo tím, že střelou poranil srdce zesnulého otce. Tak to značí nápis připojený k žezlu, tento výrok Hromovládného: „Dáme žezlo za střelu“.
- 685 Šlechtic 3: Nikdo však šíp do otcova srdce nevnoril, nikomu z princů tedy přízeň Hromovládného nedá za jeho střelu žezlo.
- Šlechtic 1: Přízeň Hromovládného předá královské žezlo těm, kdo jsou dostatečně staří. Buď tedy bude z přízně nebešťanů vládnout žezlem Philetes, nebo Elpistus.
- 690 Šlechtic 2: Jak to? Neminuli snad oba princové svou střelou daný cíl, otcovo srdce?
- Larinus: Jakým právem by si odnesli žezlo? Proto nebude vládnout žezlem Philetes ani Elpistus.
- Šlechtic 1: Oba sice minuli stanovený cíl, zděděné žezlo však bude v ruce svírat ten z nich, kdo umístil šíp blíže, a proto si více zaslouží žezlo i korunu zemřelého otce.
- 695 Toho za jeho střelu čeká žezlo seslané z nebe.

- Larinus: Po mém soudu je však tím synem, který si nejvíc zaslouží žezlo ze slonoviny, Patrophilus.
- 700 Šlechtic 1: Nebešťané nechtějí, aby se žezla chopil on.
- Larinus: On jediný si však zaslouží těšit se z královského žezla. Je to syn hodný tak velkého otce, protože zasáhl otcovo srdce šťastnou střelou. Nebešťané chtějí, aby žezlo držel on.
- 705 Šlechtic 1: Nevím o tom, že by tento princ někdy vystřelil šíp do útroh mrtvého otce.
- Šlechtic 2: Odmítl probodnout střelou otcovu hrud'
- Larinus: Odmítl, použil totiž střelu lásky tím, že otcovu hrud' políbil. Za tuto střelu lásky si Patrophilus zaslouží vládnout kimmerijským žezlem
- 710 a nosit jako odměnu za tak velkou lásku pozlacený královský diadém. Kimmerijská země se mu podle práva ráda podrobí a nás čeká přízeň blaženého osudu, když se žezla chopí Patrophilus, syn
- 715 o kolik mladší, o tolik hodnější otcovy koruny.
- Všichni: To brzy uvidíme, až se celá záležitost skončí.

3. SCÉNA

Osoby: Elpistus, Philetes, dvořané etc.

- Elpistus: Řídit království je největší pocta králů, nic většího než toto nebe na světě neuděluje.
- 720 Philetes: Mezi lidmi a bohy zkrátka nebylo a nebude nikdy nic krásnějšího než znamení královské moci, neboť pozemský vládce je živým obrazem božstva.
- Elpistus: Každý, kdo vládne na zemi, zastupuje zde nejvyššího Hromovládného, a přece se Patrophilus o tuto krásnou poctu raději připravil. Ó hloupá hlava, která neumí ocenit královský trůn!
- 725 Philetes: Jak nepatrná věc je vystřelit šíp na hrud' mrtvého otce a získat tak možnost dosáhnout trůnu, pokud šíp vystřelíme šťastnou rukou.
- Elpistus: Kdo by to odmítl, když tím může tak lehce
- 730 získat království? Patrophilus? Ó, jak lehkovážná je mysl, která takhle plýtvá svou ctí!
- Philetes: Chtěl se dobrovolně připravit o trůn? Ach, je to největší hlupák ze všech princů.

- Elpistus: Je to hloupé poleno, třebaže oplývající zlatem!
 Philetes: Je opravdu prozíravý,
 když se chce nechat obrát o purpur a královský trůn.
 735 Kdo ho nutí, aby se připravil o zděděnou čest vládnout?
 Přikazuje snad láska k otci nechat se připravit o trůn?
- Elpistus: Ó uctívá lásko! Jaké dobro dokážeš lidem získat!
 Philetes: Být zbaven trůnu je totiž to největší dobro.
 Elpistus: Já jsem rozhodnut vystoupit na trůn, i kdyby to bylo
 740 skrz krutou vraždu otce. Ať to zákony přirozenosti zakazují,
 ať se proti tomu staví nebesa, ať to zakazují zákony lásky,
 já pošlapu zákony nebe, pošlapu zákony země,
 odmítám a popírám všechno zbožné i bezbožné,
 Jova i všechny zákony, jen když se budu těšit z království.
 745 Můj duch již plane, hluboko v nitru se vzdouvá žár,
 který mě podněcuje k smělým činům a pohání mě,
 abych znovu soutěžil ve střelbě. Rychle, bratře, ať máme
 tentokrát při zasahování cíle šťastnější pravice, a pak buď
 mně, či tobě, či oběma případně dědictvím slavná pocta.
 750 Pospěšme tam, kam nás volá touha po zisku královské moci.
 Napněme znovu luk, souhlasíš?
- Philetes: Souhlasím s tím,
 abychom se znovu pokusili dobýt šípem královský trůn.
- Elpistus: Jsme na závodišti. Ty vystřel šíp jako první,
 Philete.
- Philetes: Ne, Elpiste, ty vystřel první.
 755 Elpistus: Dám přednost mladšímu.
 Philetes: Dám přednost staršímu,
 již samo právo si žádá, aby mladší dal přednost staršímu.
 Elpistus: Toto právo ti přenechám.
 Philetes: Drž se přirozeného pořadí.
 Elpistus: Držím se ho a vrazím šíp otci do srdce jako první.
 Philetes: Nic. Já mu šípem rozdělím útroby ve dvě.
 760 Elpistus: Také nic.
 Philetes: Ó, Jupiter je vůči nám příliš nepřející!
 Elpistus: Zesnulý otec nám nepřeje! Střílím znovu, snad se mi
 touto střelou podaří zasáhnout slavný cíl.
 Zlé znamení!
- Philetes: Já však cíl zasáhnu.
 Nic, běda, neblahý, protivný osud!
 765 Odcházím ze závodiště.
 Elpistus: Hněv mě volá pryč z bitevního pole.

4. SCÉNA

Osoby: Chelindus, Levindus, Larinus.

- Chelindus: Ó jak hanebný čin!
 Levindus: Bezbožný, strašný, krutý
 a prokletý zločin!
 Chelindus: Kráčet k trůnu
 skrz otcovy hrozné rány, toho že se jeho synové odvážíli?
 Viděl už někdy někdo u dvora takovou ohavnost?
 770 Kde je synovská láska?
 Levindus: Kde je úcta k otci? Daroval snad otec svým synům
 možnost užívat denního světla proto, aby ho synové, jimž
 dal život, poté, co sám již svůj život skončil, s nestoudnou
 opovržlivostí napadli, jako by ho měla smrt zasáhnout
 znovu? Ó, jaká bezbožná touha po království!
 775 Chelindus: Na jakou šikmou plochu tato touha naduté prince vede,
 že jsou zuřivější než Venuše³² a krutější než [...]
 a touží vystoupit na slavný trůn tím,
 že zasadí ránu otcovým útrobám?
 Levindus: A to dokonce opakovaně! Zaslouží si toto otec od svých
 780 potomků? Ó jak zaslepené běsnění, jaká obludná zuřivost
 a ještě obludnější zločin, který spáchala nevděčná pravice!
 Chelindus: Co dělat? Je možné mít nadále zalíbení v této službě?
 Levindus: Sloužit zločinu se mi vůbec nelíbí.
 A kde vládne zločinec, tam se slouží zločinu.
 785 Chelindus: Kde není žádná úcta k otci, tam vládne zločin.
 Rychle, Levinde, když se nám zprotivily domy ostatních
 princů, zamiřme rychlým krokem na Patrophilův dvůr.
 Levindus: Jsem pevně odhodlán být věrný a poslušný
 vládci, který spravuje království s laskavostí.
 790 Ale hle! Vstříc nám přichází Larinus.
 Pod jeho vedením naše přání šťastně dojdou svého cíle.
 Larinus: Kam vás vaše přání tak rychle pohání?
 Chelindus: Tam, kam tobě přikazuje kráčet věrná služba.
 Larinus: Ta mě volá a přikazuje mi jít do komnaty toho prince,
 795 který má být ozdobený purpurem a královským trůnem.
 Chel. a Lev.: Máme v úmyslu jít do královského paláce s tebou,
 zprotivili jsme si dvůr princů, ježž ovládá
 divoký hněv a krutá zuřivost vůči otci.

³² Lat. *saeviores Phosphoro*. Jako *Phosphoros* byla nazývána planeta Venuše, jitřenka. Přirovnání tedy není zcela jasné.

- 800 Larinus: Smíte se mnou vstoupit do vznešeného domu,
jestliže se odevzdáte vládci do věčné služby.
Chel. a Lev.: Zavážeme se věčnou oddaností tomuto královskému
dvoru i jeho vládci oděnému purpurem.

5. SCÉNA

Osoby: Ariopharnes, Patrophilus, šlechtici, pážata.

- 805 Ariopharnes: Ozdoby mocného dvora, velkodušní velmoži,
na nichž spočívá veškerý zdar králů i světa,
vznešená základno království! Themis potvrzuje,
že vznešeného trůnu a čestného stolce nejsou hodni ti,
kdo příliš usilovně kují pikle, aby dosáhli
království, a nestydí se kráčet k trůnu
přes otcovu mrtvolu. Krutá zuřivost vůči otci
810 si zaslouží být navěky zbavena trůnu. Vrcholu cti
může dosáhnout jen ten, jehož ctnost si to zaslouží.
V kom tedy nekvetou žádné zásluhy ctností,
ten si nezaslouží žádné slavné ozdoby ani království.
815 Starší bratři však neprokazují žádné
zásluhy ctností, neboť jimi nepohnula žádná
láska k otci, a nezasluhují si tedy získat odznaky moci.
Záři pozlaceného stolce si pro své zlaté srdce
zaslouží jedině Patrophilus. Toho zbožná
láska k otci posazuje na trůn, toho chtějí mít
820 posvátné zákony vlasti otcovým dědicem.
Ať předstoupí tento dědic ctnosti, který je
podle královského práva otcovým dědicem, a řídí
s mým laskavým svolením osiřelé spřežení království.
Proto nyní prohlašuji a ustanovuji novou hlavou
825 Parysadovy říše a oporou království Patrophila.
Urození mužové, schvalujete to?
- Šlechtic 1: Kdo dává lidem vládce,
ten rozsvěcuje sluneční záři prospěšnou celému světu.
Ať světu vládne Patrophilus, jenž se vyrovná Foibovi.
- 830 Šlechtic 2: Božská pravice pozvedá tohoto syna k trůnu
a láska k otci ho vede vpřed, aby vládl království.
- Šlechtic 3: Ať otcův nejdražší syn drží purpur a žezlo
a otcovy zákony, které ostatní bratři porušili svým zločinem,
ať upevní synova věčná láska a věrnost.

- 835 Patrophile, za to, že se v tobě zrodila láska, ti přísluší
žezlo jako nejvyššímu vládci. Přesťastná kimmerijská zem
se s jáсотem podrobí tvému sladkému jhu.
- Šlechtic 4: Vznešené rysy bez pochyby prozrazují velké nadání
a přikazují, aby koruna dosedla právě na tuto hlavu,
jejíž neobyčejnou tvář vytvořil vznešený
- 840 Jupiter, mysl Minerva, rty Charis
a všechny její rysy vyzařují, že patří vládci.
- Všichni: Ať kraluje Patrophilus, dědic otcovy země!
- Ariopharnes: Bez prodlení tedy přines královské odznaky,
přichystejte pro vládce žezlo, tiáru a nachový plášť.
- 845 Patrophilus: Žezlo hrozí, že bude těžkým břemenem pro nedostatečně
silná ramena.
- Šlechtic 1: Díky ctnosti budou dostatečně silná.
- Šlechtic 2: A také láska je naučí být takovými.
- Ariopharnes: Ozdobo králů,
chop se královských ozdob, s nimiž budeš nyní,
po otcově smrti, dlouho a šťastně vykonávat nejvyšší moc.
- 850 Tak si to žádají zákony osudu, přání lidu, výnosy
senátu, úsilí šlechticů, blaho království
i synovská láska k otci.
- Ať jako jediný drží odznaky moci Patrophilus!
- Všichni: Ať jako jediný drží odznaky moci Patrophilus!
- 855 Ariopharnes: Ať jeho zlaté skráně věncí záře tohoto zlata!
- Patrophilus: Nepřející bratři mi však tuto záři budou závidět.
- Ariopharnes: A jeho ramena ať zdobí královské roucho.
- Patrophilus: Velké břemeno pro má ramena.
- Ariopharnes: Pravici zlaté žezlo.
- Patrophilus: Kéž proti mně bratři
v bezbožném hněvu neukovají zuřivou střelu.
- 860 Ariopharnes: Vystup na slavný trůn.
- Patrophilus: Abych se zřítíl o to horším
pádem.
- Ariopharnes: Laskavý a milující vládce se nikdy
nemusel bát pádu. Jdi, kam tě volá ctnost
a vede vpřed láska k otci, vystup na trůn.
- Patrophilus: Zaplavuje mě hluboký cit a má láska
není schopna oplatit takovou laskavost
- 865 stejnými city, jak si žádá právo.

- 870 Ariopharnes: Každý ať pozná svého vládce, jehož si zvolil
a který pro lásku k otci vstoupil po jeho smrti do paláce.
Ať rozradostněné nebe korunuje tento den,
příznivý pro říši! Ať po mnoho šťastných let žije
a kraluje Patrophilus, syn, který si nejvíc zasloužil žezlo!
- Šlechtic 1: Jasný drahokam světa.
Šlechtic 2: Potěšení bohů.
Šlechtic 3: Otcova koruna, zlaté slunce všech králů.
Šlechtic 4: Vysoký sloup podpírající říši, spása země.
- 875 Ariopharnes: Ať se rozezní kovová trubka a svým zvukem prorazí vzduch,
po zvučících vrcholech Kirry³³ bude znít paján,
zatímco učený sbor Múz³⁴ něžně uchopí lyry.
Nebe ať jásá a vy, vznešené ozdoby
královské země i trůnu, i ty, kimmerijská jitřenko,³⁵
880 nejzářivější hned po hvězdách, prožijte šťastný den triumfu.
Královské odznaky nyní vyzařují jasnější světlo
a nás vede jasný den k jásotu.
- Všichni: Ať se rozzáří znamení cti a slávy!

EPILOGUS

K větší slávě Boží a svatého Jana Nepomuckého³⁶

³³ Lat. *Cirrha*, *ae*, *f*. – Kirra, město ve Fókidě zasvěcené Apollónovi. Ve spojení se slovem *jugum*, „horský hřeben, pohoří“, snad z metrických důvodů nahrazuje adjektivum *Cirrhaeus* – „Apollónův“.

³⁴ *Aonides*, *um*, *f*. – Múzy, přízvisko odvozené od jejich sídla v Aonii.

³⁵ Míněn zřejmě Patrophilus.

³⁶ Věnování sv. Janu Nepomuckému snad souvisí se skutečností, že oslavy jeho svatořečení probíhaly v olo-moucké diecézi právě v r. 1731.